

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Filipa, soudce Radovana Suchánka a soudkyně zpravodajky Milady Tomkové o ústavní stížnosti stěžovatelky obchodní korporace **ZEMKA Praha, s.r.o. (v konkurzu)**, se sídlem Kladenská 53/138, 160 00 Praha 6, právně zastoupené Mgr. Adélou Nečasovou, advokátkou, se sídlem advokátní kanceláře Dlouhá 16, Praha 1, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2013 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011 – A – 39, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2013 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011, 3 VSPH 383/2013 – A – 51 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2015 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011, 29 NSČR 73/2013 – A – 59, za účasti **Městského soudu v Praze, Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu** jako účastníků řízení, a obchodní korporace **INFOLAND s.r.o.**, se sídlem Tovačovského 92/2, Praha 3, **Ing. Vladimíry Jechové Vápeníkové**, insolvenční správkyně, se sídlem Révová 3242/3, Praha 1, obchodní korporace **AGROKOP CZ, a.s.**, se sídlem Spojovací 1343, Střítež, obchodní korporace **Agrovýkup, a.s.**, Bezručova 1125, Moravské Budějovice, **P. L.**, a **České insolvenční v. o. s.**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

I. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2013 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011 – A – 39, usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2013 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011, 3 VSPH 383/2013 – A – 51 a usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2015 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011, 29 NSČR 73/2013 – A – 59 byla porušena základní práva stěžovatelky zaručená čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 2. 2013 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011 – A – 39, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 5. 2013 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011, 3 VSPH 383/2013 – A – 51 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2015 č. j. MSPH 79 INS 24023/2011, 29 NSČR 73/2013 – A – 59, se ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předchozí průběh řízení

1. Včas učiněným podáním, splňujícím i další náležitosti ústavní stížnosti podle zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví citovaného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), usnesení Vrchního soudu v Praze (dále jen „vrchní soud“) a rovněž v záhlaví citovaného usnesení Nejvyššího

soudu. Stěžovatelka se domnívá, že uvedenými soudními rozhodnutími došlo k porušení jejího základního práva na spravedlivý proces zaručeného ustanovením čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a ustanovením čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“). Dále se domnívá, že shora uvedené soudy nesplnily povinnost uloženou jim ustanovením čl. 90 Ústavy České republiky, neboť zákonem stanoveným způsobem neposkytly ochranu jejím právům.

2. Z ústavní stížnosti, přiložených rozhodnutí, dalších dokumentů a z insolvenčního spisu přístupného ve veřejně přístupném insolvenčním rejstříku (<http://isir.justice.cz>), zjistil Ústavní soud následující skutečnosti pojící se k předmětu ústavní stížnosti.

3. Městský soud, jakožto insolvenční soud, k návrhu vedlejšího účastníka INFOLAND s. r. o. zjistil, že jsou splněny podmínky stanovené § 3 odst. 1 a odst. 2 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“) a výrokem I ústavní stížností napadeného rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 136 odst. 1 insolvenčního zákona vydal rozhodnutí o úpadku stěžovatelky. Městský soud uvedl, že stěžovatelka je v platební neschopnosti a své závazky vůči věřitelům neplní po dobu delší než tři měsíců po lhůtě splatnosti. Výrokem II prohlásil na majetek stěžovatelky konkurz. V dalších výrocích insolvenční soud ustanovil insolvenčního správce a rozhodl o dalších skutečnostech ve smyslu ustanovení § 136 odst. 2 insolvenčního zákona. O odvolání stěžovatelky rozhodl vrchní soud tak, že potvrdil usnesení městského soudu ve výroku o zjištění jejího úpadku a konstatoval, že odvolání stěžovatelky není opodstatněno. Soud druhého stupně se ztotožnil se závěrem městského soudu, že stěžovatelka (dlužník) je v úpadku, neboť v řízení bylo osvědčeno, že má více věřitelů a závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, jež není schopna splnit. Nejvyšší soud stěžovatelkou podané dovolání odmítl podle ustanovení § 243c odst. 1 a 2 o. s. ř., protože podle jeho názoru, v otázkách, jimiž stěžovatelka vymezila přípustnost dovolání, je napadené rozhodnutí souladné s judikaturou Nejvyššího soudu.

II. Argumentace stran

4. Ve své ústavní stížnosti stěžovatelka rekapituluje skutkový stav. Dle jejího tvrzení nejprve vznikl dluh stěžovatelky v celkové výši 6 820 020,69 Kč u obchodní korporace Agrovýkup, a.s. Ta tuto pohledávku postoupila obchodní korporaci BLACKDZAAR, a.s., která ji dále postoupila obchodní korporaci PLENTY, s.r.o. Po prvním neúspěšném insolvenčním návrhu (insolvenční řízení bylo vedeno u Městského soudu v Praze pod spisovou značkou MSPH 91 INS 13835/2010) byla pohledávka rozdělena a její část byla postoupena na obchodní korporaci INFOLAND, s.r.o. (insolvenční navrhovatel) a na P. L. (všichni výše uvedení jsou v postavení vedlejších účastníků v řízení před Ústavním soudem). Stěžovatelka dále uvádí, že korporace BLACKDZAAR, a.s., PLENTY, s.r.o. a INFOLAND, s.r.o. a P. L. jsou osoby personálně a majetkově propojené s jejími dlužníky. A právě kvůli jednání svých dlužníků nemohla stěžovatelka – dle svého tvrzení – plnit své závazky vůči svým věřitelům. Stěžovatelka dále uvádí, že korporace BLACKDZAAR, a.s. nabyla pohledávku za stěžovatelkou pouze za účelem možnosti podání insolvenčního návrhu,

bez vůle poskytnout obchodní korporaci Agrovýkup, a.s. za postoupení pohledávky protiplnění. Obdobně charakterizuje stěžovatelka i rozdělení pohledávky a tvrdí, že tato pohledávka byla rozdělena pouze za účelem zahájení insolvenčního řízení.

5. Stěžovatelka se domnívá, že obecné soudy postupovaly přepjatě formalisticky a stejně formalisticky aplikovaly ustanovení § 3 insolvenčního zákona. Uvádí, že ve svém rozhodování soudy pominuly její argumentaci poukazující na skutečnost, že napadené insolvenční řízení mělo za cíl pouze znemožnit postup proti jejím dlužníkům. Podobně měl základní práva stěžovatelky zasáhnout svým postupem a rozhodnutím též Nejvyšší soud, který nevzal v úvahu odlišnosti daného případu, tj. snahu získat pohledávku nejen na úkor stěžovatelky, ale také na úkor původního věřitele. Obecné soudy tak nijak nereflektovaly případný rozpor jednání insolvenčního navrhovatele s dobrými mravy při nabývání pohledávky, což stěžovatelka pokládá za zásah do svého práva na spravedlivý proces.

6. V dalších podáních pak stěžovatelka zdůrazňuje propojenost jednotlivých svých věřitelů a dlužníků a jejich nepoctivé úmysly při nabývání pohledávek. Tato svá tvrzení stěžovatelka dokládá usnesením o zahájení trestního stíhání ze dne 15. 1. 2016, vydaného Policií České republiky, Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování pod č. j. OKFK-1378-100/TČ-2014-251001.

7. Městský soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti odkázal zcela na obsah podrobného odůvodnění ústavní stížností napadeného usnesení. Městský soud zdůraznil, že insolvenční navrhovatel doložil věcnou legitimaci k podání insolvenčního návrhu, včetně toho, že jeho pohledávka je i přes námitky stěžovatelky po právu. Dále soud připomněl, že byly splněny podmínky úpadku stanovené insolvenčním zákonem, neboť stěžovatelka (dlužník) měla více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, které není schopna plnit. Rovněž připomněl, že stěžovatelka splňovala i podmínku předluženosti, neboť souhrn jejích závazků převyšoval hodnotu jejího majetku. Proto městský soud rozhodl, že stěžovatelka je objektivně v úpadku, a to v obou jeho formách. Pokud jde o stěžovatelkou namítanou nepoctivou činnost třetích osob prováděnou v souvislosti s insolvenčním řízením, pak městský soud konstatoval, že k jejímu přezkoumávání nemá pravomoc a z listin předložených insolvenčním navrhovatelem nezjistil, že by insolvenční návrh byl ve smyslu ustanovení § 128a insolvenčního zákona zjevně bezdůvodný.

8. Vrchní soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že ústavní stížností napadené usnesení městského soudu potvrdil z důvodu jeho věcné správnosti. Důvody pro takový postup jsou dle tvrzení vrchního soudu podrobně vyloženy v odůvodnění napadeného usnesení a soud nemá důvod k jejich korekci. Rovněž Nejvyšší soud v plném rozsahu odkázal na důvody, které ho vedly k odmítnutí dovolání jako nepřípustného, jak jsou obsaženy v ústavní stížností napadeném usnesení, a navrhl ústavní stížnost odmítnout jako zjevně neopodstatněnou.

9. Vedlejší účastník Agrovýkup, a.s. se ve svém vyjádření k obsahu ústavní stížnosti připojil. Má za to, že společnost BLACKDZAAR, a.s. nebyla oprávněna pohledávku za stěžovatelkou postoupit na společnost PLENTY s.r.o., protože neuhradila sjednanou úplatu společnosti Agrovýkup, a.s., dokonce neměla v úmyslu úplatu uhradit a smlouvu uzavřela ve zlé víře s úmyslem poškodit jak stěžovatelku, tak společnost Agrovýkup, a.s. Uzavření postupní smlouvy mezi společnostmi Agrovýkup,

a.s. a společností BLACKDZAAR, a.s. je proto nutné pro rozpor s dobrými mravy považovat za neplatný právní úkon (viz ustanovení § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Další postoupení pohledávky pak bylo dle názoru vedlejšího účastníka provedeno za účelem poškození společnosti Agrovýkup a.s. Rovněž se domnívá, že všechny další dispozice s pohledávkou byly učiněny s úmyslem podání opětovného insolvenčního návrhu na stěžovatelku, přičemž všechny relevantní podmínky byly vytvořeny uměle. Vedlejší účastník ve svém vyjádření zdůraznil, že ve všech případech postoupení pohledávky, případně jiných dispozic s ní, se jednalo o absolutní neplatnost, ke které měly soudy přihlížet z úřední povinnosti. K zahájení insolvenčního řízení došlo podle jeho názoru svévolně, aniž by existoval oprávněný navrhovatel, neboť byl podán osobou, která neměla vůči stěžovatelce pohledávku. Takový insolvenční návrh měl být ve smyslu ustanovení § 143 odst. 2 insolvenčního zákona zamítnut. Vedlejší účastník se domnívá, že tím došlo k zásahu do základních práv stěžovatelky i jejích oprávněných věřitelů, zejména práva vlastnit majetek a práva na soudní ochranu.

10. Vedlejší účastník obchodní korporace INFOLAND s.r.o. ve svém vyjádření požádal o prodloužení lhůty, neboť si nebyl jist autenticitou informace o shora uvedeném zahájení trestního stíhání. Ve stanovené lhůtě se však k ústavní stížnosti nevyjádřil, ani si nezajistil právní zastoupení ve smyslu ustanovení § 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

11. Vedlejší účastníci P. L., insolvenční správkyň ing. Vladimíra Jechová Vápeníková, AGROKOP CZ, a.s. a Česká insolvenční v.o.s. (insolvenční správce určený ve věci stěžovatelky) se postavení vedlejšího účastníka vzdali.

12. Stěžovatelka se k vyjádření městského soudu a vedlejšího účastníka INFOLAND s. r. o. vyjádřila replikou ze dne 17. 7. 2016. Podle jejího názoru městský soud ve svém vyjádření nereaguje na konkrétní podněty a výtky. Stěžovatelka dále zpochybňuje údajnou mnohost věřitelů s pohledávkami po splatnosti, duplicitně přihlášené pohledávky, případně výši svých aktiv. K vyjádření vedlejšího účastníka INFOLAND s. r. o. vyjadřuje stěžovatelka pochybnosti stran právního zastoupení ve smyslu ustanovení § 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

III. Řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní soud přezkoumal ústavní stížnost ve smyslu formálních podmínek, které na stížnosti klade zákon o Ústavním soudu, a shledal, že jsou splněny.

14. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny všechny předpoklady meritorního projednání (viz ustanovení § 42 odst. 1 a odst. 2 zákona o Ústavním soudu) ústavní stížnosti. Podle ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřijatelná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje; to platí i pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřijatelný z důvodů závisejících na jeho uvážení. Ústavní soud setrvává na stanovisku, že ústavní soudnictví, a tedy také pravomoc Ústavního soudu, je především spojeno s přezkumem věcí pravomocně skončených. Jde tedy o věci, v nichž zásah do ústavně zaručených práv a svobod stěžovatele již nelze napravit jinak, což je výrazem principu subsidiarity. Pokud tedy má stěžovatel prostředky k hájení svých práv a svobod v obecném

soudnictví, je taková ústavní stížnost konstantně Ústavním soudem posouzena ve smyslu ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu jako nepřipustná.

15. Ústavní soud je zdrženlivý v přípustnosti ústavních stížností směřujících proti rozhodnutím vydaným v insolvenčním řízení. K přípustnosti ústavní stížnosti proti některým rozhodnutím vydaným v insolvenčním řízení se Ústavní soud nověji vyjádřil v nálezu sp. zn. I. ÚS 1549/11 ze dne 23. 4. 2015, nálezu sp. zn. II. ÚS 703/16 ze dne 5. 4. 2016, případně ve stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 41/15 ze dne 21. 4. 2015 (všechna citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou přístupná na <http://nalus.usoud.cz>). Z uvedených rozhodnutí plyne, že ústavní stížnost směřující proti rozhodnutí insolvenčního soudu, včetně navazujících soudních rozhodnutí vázaných na využití opravných prostředků, nespadá do kategorie ústavních stížností nepřipustných ve smyslu ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, resp. ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

16. Ústavní soud proto přezkoumal v ústavní stížnosti předložené skutečnosti a zjistil, že ústavní stížnost je opodstatněná a důvodná.

17. Insolvenční řízení je spojováno s několika zásadami. Jednou z nich, vyjádřenou v ustanovení § 5 písm. a) insolvenčního zákona, je i rychlost, spojená s hospodárností a co největším uspokojením věřitelů. Tato zásada je však tímž ustanovením kombinována s požadavkem na vyloučení nespravedlivého poškození kteréhokoli účastníka insolvenčního řízení. Důraz na rychlost řízení je vyjádřen i v mnoha dalších ustanoveních insolvenčního zákona. Při aplikaci jednotlivých ustanovení insolvenčního zákona je tak potřeba vždy vyvažovat požadavky spravedlnosti spojené s účastníkům přiznanými právy, s požadavky na rychlost a efektivitu celého insolvenčního řízení. Rychlost řízení tak nepředstavuje kategorii samu o sobě, ale pouze v kombinaci se spravedlivým hájením zájmů účastníků insolvenčního řízení. Tento závěr vylučující samoúčelnost rychlosti insolvenčního řízení plyne i z nálezu sp. zn. Pl. ÚS 14/10 ze dne 1. 7. 2010 (N 133/58 SbNU 67; 241/2010 Sb.).

18. Ústavně konformní rychlost insolvenčního řízení se promítá i do samotného průběhu zjišťování splnění podmínek úpadku. Ustanovení § 136 a § 131 insolvenčního zákona předpokládají pravděpodobnostní základ úsudku o dlužníkově úpadku. V tomto řízení insolvenční soud především zkoumá osvědčení splnění podmínek úpadku. Primárně je tak tato část řízení ovládána formálními procesními postupy, aniž by to představovalo zásah do základních práv a svobod účastníků insolvenčního řízení. Vždy je však potřeba mít na zřeteli, že i zákonem kladený důraz na formální aspekty řízení musí být aplikován s ohledem na korektiv spravedlnosti. Je však nutno připomenout, že ke koncepci formální pravdy uplatňované v insolvenčním řízení přistupuje povinnost insolvenčního soudu, daná ustanovením § 86 insolvenčního zákona, provést i jiné než účastníky navržené důkazy k osvědčení dlužníkově úpadku nebo jeho hrozícího úpadku. Insolvenční soud je tak povinen hledat hranici mezi suplováním role nalézacího soudu na straně jedné a nezbytností správnosti skutkových podkladů pro rozhodnutí na straně druhé.

19. Prvky zásady vyšetřovací přítomné v ustanovení § 86 insolvenčního zákona jednoznačně směřují k posílení ochrany veřejného zájmu a ochraně dlužníků (případně i věřitelů) před tak citelným zásahem, jakým rozhodnutí o úpadku, resp. celé insolvenční řízení, je. V případech, kdy je zjevné, že dlužník na svou obranu nepředkládá

bezdůvodná a bezobsažná tvrzení, by měl insolvenční soud postupovat ve smyslu této zásady a chránit veřejný zájem spočívající na řádném prošetření věci a zjištění všech relevantních skutkových okolností. Pokud by skutečně došlo k umělému vytváření podmínek úpadku a konstrukci situace, kdy v konečném důsledku dlužníci podávají insolvenční návrhy na své věřitele, pak je jednoznačně ve veřejném zájmu tyto situace identifikovat a zahrnout je mezi okolnosti, které mají pro vedení insolvenčního řízení význam.

20. V kontextu formálnosti insolvenčního řízení si je Ústavní soud vědom rozdílu mezi činností nalézacího soudu a soudu insolvenčního. Nelze proto vyvíjet nadměrný tlak na insolvenční soud a zesilovat nad únosnou míru jeho povinnosti stran dokazování. Přesto je nezbytné nalézt vhodný postup pro to, aby v odůvodněných případech insolvenční soud skutečně důkladně hodnotil předložené (případně osvědčované) skutečnosti a prováděné důkazy, a přepjatě formalisticky neakcentoval formální aspekty insolvenčního řízení. K takovému přílišnému zdůraznění formálního aspektu může vést i odkaz na ustanovení § 143 odst. 2 insolvenčního zákona (in fine) v odůvodnění ústavní stížností napadených usnesení městského i vrchního soudu. V tomto ustanovení se uvádí: *„Za další osobu se nepovažuje osoba, na kterou byla převedena některá z pohledávek insolvenčního navrhovatele proti dlužníku nebo její část v době 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po zahájení insolvenčního řízení.“* Jeho účelem nepochybně je chránit dlužníky před umělým zmnožováním věřitelů. Jde však pouze o jeden z nástrojů, které má insolvenční soud pro zjišťování tzv. zjevné bezdůvodnosti insolvenčního návrhu.

21. Jeden ze základních postulátů metodologie interpretace právních předpisů požaduje provádět výklad takovým způsobem, aby nedocházelo k obsoletnosti, resp. vyprázdňení normativních ustanovení. To je vyvoláno respektem k institutu tzv. racionálního normotvůrce, který mimo jiné směřuje k tomu, že části právních předpisů nesou normativní obsah a ne pouze prázdné a neaplikovatelné formulace. Pokud by insolvenční soudy měly redukovat zjevnou bezdůvodnost insolvenčního návrhu na testování doby, která uplynula od převedení nebo rozdělení pohledávky, pak by ustanovení § 128a insolvenčního zákona o odmítnutí návrhu pro zjevnou bezdůvodnost postrádalo smysl.

22. Městský soud ve svém ústavní stížností napadeném rozhodnutí uvádí (str. 7), že insolvenční zákon neumožňuje (krom ustanovení § 143 odst. 3 insolvenčního zákona) zjišťovat důvody, pro které se dlužník dostal do úpadku, resp. zabývat se motivy insolvenčního navrhovatele, které jej vedly k podání insolvenčního návrhu. Takové stanovisko městského soudu však nemá oporu v příslušných právních předpisech. Ustanovení § 143 odst. 3 umožňující insolvenčnímu soudu zamítnout návrh je provázeno ustanovením § 128a, které umožňuje odmítnutí návrhu pro zjevnou bezdůvodnost. Zákonem konstruovaná zjevná bezdůvodnost insolvenčního návrhu je však spojena s demonstrativním výčtem jednotlivých skutkových podstat. Je tak v pravomoci insolvenčního soudu konstruovat i jiné podobné skutkové podstaty zjevné bezdůvodnosti, na rámec výslovného ustanovení insolvenčního zákona, byť v rozsahu daném zásadou *ejusdem generis*. Tato pravomoc insolvenčního soudu spojená s relativně výraznou možností diskrece určení, zda jde o zjevnou bezdůvodnost, je na druhou stranu kompenzována obecnými požadavky na kvalitativní stránky rozhodnutí. Pokud dlužník předloží relevantní důkazy, že insolvenční návrh má šikanózní povahu, resp. spočívá ve zneužití práva věřitele [ustanovení § 128a odst. 2 písm. c) insolvenčního zákona], pak je povinností insolvenčního soudu vysvětlit, proč se s tímto

tvrzením neztotožňuje. K tomu, je-li to potřebné, může provádět důkazy (§ 86 insolvenčního zákona). Tak je tomu i v tomto případě. Opačný postup upírající dlužníkovi možnost předkládat důkazní návrhy zpochybňující splnění podmínek úpadku, by představoval porušení obecné zásady rovnosti „zbraní“ dopadající i na insolvenční řízení.

23. Stěžovatelka předložila insolvenčnímu soudu tvrzení takových skutečností, které minimálně vyvolávají pochybnosti o správnosti a důvodnosti podání insolvenčního návrhu. Ústavní soud nemá pravomoc konstatovat, zda jsou tato tvrzení pravdivá nebo nejsou, to je v pravomoci insolvenčního soudu, stejně jako pravomoc určit, zda nejsou splněny podmínky pro postup dle ustanovení § 128a insolvenčního zákona. V tomto směru je insolvenční soud povinen provést takové dokazování, které by tyto důvodné pochybnosti o věcné správnosti insolvenčního návrhu vyvrátily.

24. Ústavní soud při přezkumu napadených rozhodnutí dospěl k závěru, že absence využití některých procesních institutů insolvenčního práva v rozhodování obecných soudů vedla k zásahu do stěžovatelčina práva na spravedlivý proces.

25. Jako součást obecné regulace insolvenčního řízení je nezbytné vzít v úvahu také aspekt dobrých mravů. Je společensky i právně nežádoucí, aby insolvenční řízení poskytovalo prostor pro zneužívání práv plynoucích z postavení účastníka. Stěžovatelka v insolvenčním řízení předložila tvrzení, která směřují k domněnce, že existence podmínek pro její úpadek byla vytvářena uměle se záměrem využít insolvenční řízení k těm účelům, ke kterým nebylo vytvořeno, a které se jeví v příkrém protikladu k požadavku zachovávat dobré mravy i v insolvenčním řízení. Je na insolvenčním soudu, aby se dostatečně vypořádal s těmito argumenty a rozhodl, zda postup insolvenčního navrhovatele, případně dalších věřitelů, není obcházením účelu insolvenčního práva a zneužíváním práva v rozporu s dobrými mravy. Tím, že insolvenční soud nevěnoval těmto aspektům ve svém rozhodování dostatečnou pozornost, nedostál všem podmínkám kladeným na insolvenční řízení ustanovením čl. 36 odst. 1 Listiny.

26. Jak Ústavní soud uvedl v nálezu sp. zn. III. ÚS 2253/13 ze dne 9. 1. 2014 (N 3/72 SbNU 41), při výkladu a aplikaci právních předpisů nelze opomíjet jejich účel a smysl. Pro nalézání práva, je vždy nezbytné vycházet z individuálních rozměrů každého jednotlivého případu, které jsou založeny na zjištěných skutkových okolnostech. I v nyní projednávané věci Ústavní soud nepochybuje, že se jedná případ značně komplikovaný. To však v žádném případě nevyvazuje obecné soudy z povinnosti udělat vše pro spravedlivé řešení, jakkoliv se to může jevit složité, a to nejen ve smyslu nalezení správné právní normy, ale také ve smyslu zjištění všech rozhodujících skutečností nezbytných pro správné věcné zhodnocení případu.

27. To, že insolvenční soud nechal v úvahu všechny relevantní skutečnosti, resp. se s nimi v odůvodnění svého rozhodnutí dostatečně nevypořádal, představuje zásah do stěžovatelčina práva na spravedlivý proces. Insolvenční zákon obsahuje dostatek nástrojů na odhalování nepoctivých (případně zjevně bezdůvodných) insolvenčních návrhů a je na insolvenčním soudu, aby je dostatečně využil, případně, aby dostatečně zdůvodnil jejich nevyužití.

28. V nyní projednávaném případě Ústavní soud dospěl k závěru, že postup obecných soudů představoval extrémní vychýlení ze zásad spojených s insolvenčním řízením ve prospěch formálních kritérií, bez přítomnosti nutného korektivu vyjádřeného požadavky spravedlivého šetření práv účastníků řízení a zákazu zneužití práv. Vzhledem k tomu, že tento zásah nelze zhojit jiným způsobem, Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a zrušil ústavní stížností napadená rozhodnutí ve smyslu pravomoci svěřené mu ustanovením § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 13. října 2016

Jan Filip
předseda senátu